

263. 5.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van 22 Februari 1934.)

Met voldoening mocht de ondergeteekende uit het Voorloopig Verslag vernemen, dat in het algemeen het voorstel tot vereeniging van de gemeenten Enschede en Lonneker instemming heeft gevonden. Niet dan na rijpe overweging is deze vereeniging voorgesteld, en slechts nadat andere middelen om in den eigenaardigen ter plaatse bestaanden toestand verbetering te brengen, ernstig waren bezien en als ondoelmatig ter zijde gesteld. Tot die middelen behoorde in de eerste plaats de door enkele leden op den voorgrond geplaatste samenwerking tusschen de beide gemeenten. Zooals hij reeds in de Memorie van Toelichting opmerkte, is de ondergeteekende met de vele andere hier aan het woord zijnde leden van oordeel, dat het instituut der samenwerking voor een samengegroeid belangencomplex als het onderhavige geen uitkomst meer kan brengen. Het voortdurend overleg zou over een zoo breed front moeten worden gevoerd, dat, zou daarvan practisch resultaat het gevolg willen zijn, de beide overheden feitelijk één college zouden vormen, echter met gescheiden competenties, hetgeen aan dat overleg niet ten goede kan komen. Slechts een wijziging in de gebiedsindelinge kan hier uitkomst brengen. Onder de vele leden, die deze zienswijze deelen, bestaat nochtans verschil van meening omtrent den omvang dier wijziging. Sommige leden zijn van oordeel, dat een algeheele samenvoeging van de beide gemeenten te ver gaat, en volstaan kan worden met uitbreiding van de gemeente Enschede met een cirkelvormige strook, zooals door de gemeente Lonneker herhaaldelijk aan Enschede is aangeboden. Ook dit middel heeft bij den ondergeteekende een punt van ernstige overweging en overleg uitgemaakt; hij heeft het echter als voor het onderhavige geval onbruikbaar moeten verwerpen. De, reeds uitvoerig in de Memorie van Toelichting uiteengezette redenen, welke daaraan ten grondslag liggen, komen in het kort hierop neer, dat, om een doelmatige oplossing te bieden, een strook van dusdanigen omvang bij Enschede zou moeten worden gevoegd, dat van de gemeente Lonneker slechts een smalle cirkelvormige strook zou overblijven, welke, zoo zij al zelfstandige bestaansmogelijkheid zou bezitten — hetgeen de ondergeteekende overigens betwijfelt —, van zoo irrationeelen vorm en daardoor zoo lastig en duur bestuurbaar zou zijn, dat de ondergeteekende heeft gemeend, daaraan zijn medewerking niet te kunnen verleenen. Anderzijds zou de gemeente Enschede worden belast met een aanzienlijke, nagenoeg uitsluitend minder draagkrachtige bevolking, waarvoor zij hooge kosten zou hebben te maken en waarop zij niet voldoende zou kunnen verhalen. Voegt men daarbij, dat de door Enschede voorgenomen haven- en spoorwegwerken uiteraard ook aan de inwoners van Lonneker ten goede zullen komen, dan kan het niet anders dan onbillijk worden geacht, dat de eene gemeente slechts de lusten, de andere alleen de lasten te dragen krijgt. Gelet op het vorenstaande, mag men dus zeggen, dat het hier aangeprezen middel van partieele grenswijziging ten nadeele van beide gemeenten zou zijn.

De hier aan het woord zijnde leden komen er voorts tegen op, dat de ondergeteekende het bestaan van een specifiek landbouwend bevolkingsdeel in de gemeente Lonneker vrijwel ontkent. De ondergeteekende merkt op, dat door hem ter plaatse in de Memorie van Toelichting met bevolkingsdeel is bedoeld het, de gemeente Lonneker bewonend deel der Nederlandsche bevolking, en niet een afzonderlijke groep van de bevolking van

Lonneker. Aldus gezien, moet zijn zienswijze juist worden geacht. De gemeente Lonneker vormt geenszins een sociaal en economisch geheel met een eigen mentaliteit. Zij bestaat uit verschillende dorpen en buurtschappen met uiteenlopend karakter, die ook op zich zelf niet een uitsluitend landbouwend karakter dragen. De ondergeteekende is dan ook van oordeel, dat ook bij verwezenlijking van het plan der partieele grensregeling geen zuivere landbouwgemeente zou overblijven. Hij moge slechts wijzen op Glanerbrug, met \pm 6500 inwoners, hoofdzakelijk uit arbeiders en winkeliers bestaande.

Overigens meent de ondergeteekende het verwijt, dat hij zich ten onrechte zou beroepen op den uitslag van de stemming in den nieuwen gemeenteraad van Lonneker en in de commissie uit de ingezetenen van die gemeente, te mogen afwijzen. De gemeentewet schrijft voor, dat omtrent voorstellen tot grenswijziging of samenvoeging worden gehoord de raad en de commissie van de gemeente, en niet van haar onderdeelen, gesteld, dat dit mogelijk ware. Dat de stemmingen in Lonneker voor de vereeniging niet ongunstig zijn uitgevallen, bewijst de stelling van den ondergeteekende, dat deze gemeente ook thans reeds geen eenheid vormt.

De opmerking, dat de vroeger voor vereeniging der beide gemeenten aangevoerde motieven thans voor een groot deel zijn vervallen, meent de ondergeteekende te kunnen voorbijgaan. De beide, door de hier aan het woord zijnde leden genoemde, motieven waren ten tijde van de indiening van het wetsontwerp vervallen, en zijn dan ook niet als zoodanig gebzigd.

Wat nog betreft de opmerking, dat het motief, dat Enschede geheel door Lonneker wordt omsloten, op een geheele reeks van andere Nederlandsche gemeenten eveneens zou kunnen worden toegepast, zij opgemerkt, dat niet de omsluiting zonder meer, doch de consequenties daarvan, welke zich ten aanzien van Enschede en Lonneker hebben voorgedaan, het motief tot de voorgestelde vereeniging is. Mochten zich in de toekomst soortgelijke moeilijkheden ook ten aanzien van andere omsloten gemeenten voordoen, dan zal de Regeering niet talmen met het zoeken van een oplossing daarvoor.

Met instemming nam de ondergeteekende kennis van het oordeel van de vele andere leden, wien het wetsontwerp noodzakelijk en urgent voorkwam. De gewichtige argumenten, door deze leden aangevoerd, maakt hij gaarne tot de zijne. Na hetgeen ter zake zijnerzijds in de Memorie van Toelichting is betoogd, meent hij daaraan niets te behoeven toe te voegen.

De ondergeteekende kan zich indenken het bezwaar van sommige leden, die bedenking hadden tegen het vervroegen van de gemeenteraadsverkiezingen in verband met de daaraan verbonden kosten. Vooropstellende, dat hij met deze leden van oordeel is, dat met een nieuwe samenstelling van den gemeenteraad niet kan worden gewacht tot het tijdstip der periodieke verkiezingen, meent hij overwegend bezwaar te moeten maken tegen het denkbeeld, de vereeniging een jaar uit te stellen. Hij sluit zich te dezen aan bij de meening van de vele andere, hier aan het woord zijnde leden, die wijzen op de urgentie van het wetsontwerp. Gaarne geeft hij gehoor aan den aandrang, dat in het algemeen bij het voorbereiden en indienen van ontwerpen tot wijziging van gemeentegrenzen met het tijdstip der periodieke raadsverkiezingen rekening zal worden gehouden. Gelet op de vele en onberekenbare factoren, welke bij de totstandkoming van een grensregelingsvoorstel een rol plegen te spelen, meent hij zich evenwel van het doen van toezeggingen te moeten onthouden.

De vraag of in het wetsontwerp niet een gelijke bepaling omtrent toepassing der Lager-onderwijswet 1920 kan worden opgenomen als voorkomt in art. 14 van het wetsontwerp tot wijziging van de grenzen der gemeenten Rotterdam, Rhon, enz., wordt door den ondergeteekende toestemmend beantwoord. De gewenschte bepaling is opgenomen in een nieuw artikel 11, in verband waarmede de artikelen 11—16 zijn vernummerd.

Met belangstelling nam de ondergeteekende ten slotte kennis van het betoog van eenige leden, die het wenschelijk achten, op de gedachte aan een streekplan ietwat nader in te gaan, waarbij zij in herinnering brachten, de door Gedeputeerde Staten van Overijssel reeds in 1927 ingestelde commissie tot bestudeering van een gewestelijk plan voor Twenthe. Hij beschikt thans niet over de noodige gegevens om de Kamer volledig te kunnen inlichten, en zich over den toestand een gefundeerde meening te vormen, doch verklaart zich gaarne bereid, aan deze aan gelegenheid zijn volle aandacht te wijden. Naar vernomen werd, kan het rapport van bedoelde commissie binnenkort worden tegemoet gezien.

De ondergeteekende maakt van deze gelegenheid overigens nog gebruik, in art. 3, lid 4, van het wetsontwerp een kleine wijziging te brengen. Zooals dit lid thans luidt, moet de toepassing van lid 1 van dit artikel wachten tot na den datum 30 April 1934. Voorgesteld wordt, dien datum te wijzigen in 1 Januari 1934, als gevolg waarvan de verkiezingswerkzaamheden een aanvang kunnen nemen onmiddellijk na het in werking treden der wet.

Voorts is artikel 8 gewijzigd in verband met de wet van 22 December 1933, (*Staatsblad* n°. 716) in zake vermindering van de uitkeering, bedoeld in artikel 3, onder b, der wet van 15 Juli 1929, (*Staatsblad* n°. 388).

Een Nota van Wijzigingen en een gewijzigd ontwerp van wet vergezellen deze Memorie van Antwoord.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

J. A. DE WILDE.

263. 6.

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

(Ingezonden bij brief van 22 Februari 1934.)

I.

In artikel 3, lid 4, wordt de datum „30 April 1934” vervangen door: 1 Januari 1934.

II.

Artikel 8 wordt vervangen door het volgende voorschrift:

Voor de vermindering van de uitkeering per inwoner uit het gemeentefonds, ingevolge artikel 3, onder b, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, op grond van het bepaalde in artikel I, eerste lid, der wet van 22 December 1933 (*Staatsblad* n°. 716) voor de gemeente *Enschede*, worden de in artikel 2 dier wet bedoelde belastingopbrengsten bepaald als ware de opheffing der gemeente *Lonneker* reeds ingegaan op 1 Januari 1932.

III.

Tusschen de artikelen 10 en 11 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 11.

De bijzondere lagere scholen, bij het in werking treden van deze wet gevestigd in de gemeente *Lonneker*, worden voor de toepassing der Lager-onderwijswet 1920 geacht te zijn gevestigd in eene gemeente met 25 000 en meer, doch minder dan 50 000 ingezetenen.

IV.

De artikelen 11, 12, 13, 14, 15 en 16 worden genummerd onderscheidenlijk 12, 13, 14, 15, 16 en 17.

V.

In artikel 13, tweede en zesde lid, wordt voor „artikel 12” gelezen: artikel 13.

263. 7.

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de gemeenten *Enschede* en *Lonneker* te vereenigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

1. De gemeenten *Enschede* en *Lonneker* worden vereenigd.
2. De vereenigde gemeente draagt den naam van *Enschede*.
3. De vereeniging komt tot stand met ingang van 1 Mei 1934.

Artikel 2.

1. Alle bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen van de opgeheven gemeenten gaan over op de nieuwe gemeente *Enschede*, zonder dat daarvoor eene nadere akte wordt gevorderd.
2. Voor zoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

Artikel 3.

1. De candidaatstelling en de eventuele stemming voor de verkiezing van de leden van den raad der nieuwe gemeente *Enschede* geschieden op de dagen, door Gedeputeerde Staten van *Overijssel* te bepalen.
2. Tot deelneming aan deze verkiezing zijn bevoegd de personen, voorkomende op de volgens artikel 4 dezer wet geldende lijsten van kiezers voor den gemeenteraad.
3. De raad van de opgeheven gemeente *Enschede* benoemt de hoofdstembureaux en de stembureaux voor deze verkiezing, nadat, zoo noodig, door dien zelfden raad artikel 31, derde lid, der kieswet is toegepast, en onderzoekt de geloofsbrieven der leden van den raad der nieuwe gemeente.
4. Met afwijking van het bepaalde in artikel 4, eerste lid, der gemeentewet geldt, voor de toepassing van artikel 5 en artikel 86 dier wet in de nieuwe gemeente het getal inwoners, dat op 1 Januari 1934 volgens de bevolkingsregisters der opgeheven gemeenten aanwezig is, zooals dit door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, burgemeester en wethouders van de opgeheven gemeente *Enschede* gehoord, wordt vastgesteld.
5. De dag der eerste vergadering van den raad der nieuwe gemeente *Enschede* wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*.